

V o b r a m b o.

Ko so bili že v tisku naši »Pogovori«, zvedeli smo, da je neko domače glasilo ravnokar jako sovražno pisalo o našem listu. Čitajoč oni sestavek nismo našli nič stvarnega pouka, ki bi nam koristil, kakor koristi dobra kritika, pač pa precej neresničnega podtikanja. Naši čitatelji in naročniki so nam priča, da naš list nikogar ne napada in ne draži, marveč hodi mirno po svoji poti. Mnogo hudomušnega so pisali njegovi nasprotniki o njem, rinili so ga s poti s tako silo, kakor bi bil največji sovražnik domovine, in obkladali so ga z zaušnicami zaničevanja in sovrašstva. Vendar smo rajši trpeli in molčali, kakor da bi zanesli prepir v naše leposlovno in znanstveno delovanje. Zakaj umetnosti ali znanosti namen ni, da bi bila od danes do jutri, da bi se redila od strasti, da bi živela — kakor pravijo — od trenutka. Naši naročniki so se vjemali s tem ravnanjem.

Tudi danes bi molčali o najnovejšem napadu, ako bi ne štel za dolžnost, odločno se upreti pogubnemu počenjanju nekaterih naših politikov, ki segajo oblastno na polje znanstveno in leposlovno, kakor bi bilo slovstvo kaka »turška drajna«.

Najnovejši napad nas ni razburil in tudi ne zbódel. Bódló bi nas, ako bi bili česa krivi; razvнемali bi se, ako bi ne vedeli, da je strast slepa in maha okoli sebe, naj zadene kogar koli.

Očitajo nam najprej (kajpada štejejo tudi v velik greh), da smo ustvarili »Ljublj. Zvon«-u tekmece »Dom in Svet«. Ta pesem se ponavlja vedno in vedno. No! Sicer kličete v jedno mer: »Leposlovje, leposlovje! Dajte narodu leposlovnih del!« — a za naš list to ne velja. Z »Ljublj. Zvon«-om je iz-

hajal »Kres«, ki je krojil in cepil (po Vaše) sile, izhajal je »Slovan«, ki je bil deloma leposloven. Zakaj bi naš list ne imel pravice izhajati? Znano je dovolj, da je naš list vsaj iz prva bil najprej za učečo se mladino, zlasti srednješolsko, in splošno za omikane družine. »Ljublj. Zvon« je pa zatrjeval, da ni za mladino; tudi menda vsak njegov naročnik vé, da ni pisan za mladino. In vendar je »Dom in Svet« zagledal kot tekmece »Zvon«-ov beli dan — tako pravite. Iz tega sklepamo to, da ste hoteli in hočete, naj tudi mladina bere omenjeni list, — če tudi ni zanjo. Lepa izpoved, pa tudi jako poučna! — Nič nas ne plaši, ako govorite o našem listu zaničljivo. Tudi nam ne vzbuja zavisti Vaša pohvala »boljših listov« (sic!): občinstvo slovensko ima tudi nekaj možgan — in naposled se Vam utegne slabo sponesti s samohvalo. Pa o tem molčimo. Ako nas bode te pa le prisilili pečati se z »boljšimi listi«, ne bomo se obotavljali dolgo.

A zaradi teh malenkostij bi ne bili pisali obrambe, ako bi ne bilo v napadu važnejših stvari. Napadnik namreč piše, da je naš list ustanovila neka stranka, da dela tista stranka zanj »propagando na vse možne in nemožne načine (kaka bistroumnost!), in da h krati tista stranka ruje in ščuje proti vsem drugim listom«. — Najprej stvarno! Lista »Dom in Svet« ni ustanovila nobena stranka, ampak jedino le podpisani urednik. Morebiti je nameraval kdo izmed kake stranke ustanoviti kaj enakega, a »Dom in Svet« je ustanovil samo njegov urednik: on je vabil pisatelje, on ga je založil, dal mu ime itd. Kdor je še njegov ustanovitelj, naj se oglasi, ali pa ga Vi naznanite! — Dalje nam ni znano, da bi kaka stranka delala zanj

propagando. Kdor dela za naš list, dela ali zaradi osebnega prijateljstva, ali pa, ker je prepričan, da dela za dobro stvar. Sicer pa tudi tu lahko rečemo, da največ urednik sam dela propagando za list. Kako pa naj dela sicer? Ali naj ga izdaje, potem pa meče v koš? Vi ste pač čudni, gospod napadnik! Rečemo pa to: Ko bi vneto delala za list stranka, potem bi mi tleskali z rokami in bi se po pravici veselili; potem bi nam šlo glajše in boljše, imeli bi podpore duševne in gmotne v izobilju, pisateljem bi plačevali krasne nagrade in imeli slik na izbero. Da bi le prišla tista stranka in nam prinesla podpore! Da bi se le lotila stranka razširjati list na vse mogoče načine (mi smo že s temi zadovoljni in prepuščamo nemoogoče napadniku), potem bi bil »Dom in Svet« ne »Zvonu« tekmeec, ampak nemškim ilustrovanim slabim listom, katerim bi v resnici radi odtegnili naročnike. Vam za to ni mar; Vašega rodoljubja nič ne žali, da se zabavajo narodnjaki z nemškimi listi: za edini list, ki vsaj želi in teži biti za tuje liste malo namestilo, imate Vi gorjačo. Ali je to rodoljubje?

»Dom in Svet«-a ne vzdržuje nikaka stranka, marveč se trudi ž njim urednik sam z nekaterimi požrtvovalnimi sotrudniki. Zato smo pa tem blagim prijateljem tembolj hvaležni. — Vendar ne smemo biti krivični, ampak zahvalo moramo izreči tudi neznanemu neprijatelju za priznanje, kakoršnega nam še ni nihče doslej privoščil. Ako urednik sam toliko stori za »Dom in Svet«, da se zdi napadniku to delo — delo cele stranke, potem res ne more biti malo.

Še nekaj! Javno smo že rekli, da mi in naš list nimamo s politiko ničesar opraviti. Ali pa ni zlobno, da se čisto leposlovno in znanstveno glasilo s silo vlačí v politično borbo kot sovražnik,

proti kateremu mečejo strankarsko politično streljivo? Kadar bode list uganjal politiko, tedaj po njem! Dokler se pa giblje v svojih mejah, sodite ga leposlovno, ne pa politično. Ali ni v najvejšem času za nas žalostno, da skoro ni moči pisati kritike? Naj napišemo kritiko ugodno, takoj se sliši: Strankarska je, zakaj pisatelj je pristaš iste stranke. Ako pa kritika kako stvar graja, takoj očitajo, da »ne priznavamo nikomur nobene cene, izvun sebe«. Ali ni barbarsko to ravnanje proti slovstvu, temu dragocenemu zakladu narodovemu? Pokazali smo zaporedoma v istini, da nam je do objektivne, resnične sodbe. Nezmojljivi pa nismo, zato radi prekličemo besedo, ako je bila napačna. I Vam je naš list odprt, da nas javno zavrnete, ako smo kaj krivega govorili. A imejte dokazé, ne pa praznega sramotilnega zmerjanja!

Stvar, katero smo pojasnili, je neizrekljivo važna za slovstveno naše napredovanje. Politika sama, kolikor ni ž njo v dotiki vera ali pa narodnost, menjava se vedno in je mnogokrat osebna. Politika budi strasti. Pustite vendar naše malo slovstvo v miru, ne premijnajte slovstvenih listov v politične in ne tirjajte, naj smo tudi slovstveniki politiki.

Toliko za danes. Pozivljamo pa napadnika, naj vso stvar malo premisli in pretehta na tehtnici ljubezni do naroda. Upirali se bomo boju, a trpeli ne bomo, da bi se tako nepremišljeno ravnalo s slovstvom, kakor ravna napadnik.

Vrle svoje naročnike pa prosimo, naj delujejo v našem zmislu med občinstvom, da si ustvarimo polagoma — ne stranko, ampak krepak, značajan, veren in olikan slovenski narod, ki ne bode poslušal praznih besedij, ampak pogumno in vstrajno delal za vzvišene namene.

Dr. Fr. Lampe.

